

concerto
BUDAPEST

© Csibi Szilvia

PERÉNYI / TAKÁCS-NAGY
CONCERTO BUDAPEST

2019. ÁPRILIS 25. 19.30

MŰPA
BARTÓK BÉLA NEMZETI
HANGVERSENTEREM

BEETHOVEN

István király – nyitány, op.117

DVOŘÁK

h-moll csellóverseny, op. 104

1. *Allegro*
2. *Adagio ma non troppo*
3. *Finale: Allegro moderato*

– szünet –

BRAHMS

I. (c-moll) szimfónia, op. 68

1. *Un poco sostenuto – Allegro – Meno allegro*
2. *Andante sostenuto*
3. *Un poco allegretto e grazioso*
4. *Adagio – Più andante – Allegro non troppo ma con brio – Più allegro*

Közreműködik: **Perényi Miklós** cselló

Concerto Budapest

Vezényel: **Takács-Nagy Gábor**

TAKÁCS-NAGY GÁBOR © Miguel Bueno

PERÉNYI MIKLÓS

Pályája csodagyerekként indult. Hétévesen már a Zeneakadémia diákja, első szülő hangversenyét 1957-ben, kilencévesen adta. 16 éves volt, amikor a játékán fellelkesült Kodály Zoltán a *Szólószonáta* kottájába bejegyezte elismerő ajánlását: „Perényi Miklós vonója alá”. Az azóta eltelt évtizedek során a magyar és a nemzetközi koncertközönség több nemzedéke hallgathatta már ámulattal a gordonka szemérmes zsenijének muzsikálását. A neve mára szinonimává vált a csellóval a magyar nyelvben. Így hát a díjak és elismerések sokasága, a Nemzet Művésze cím, a két Kossuth-díj, az Érdemes és Kiváló Művész cím, a Prima Primissima, a Liszt- meg a Bartók–Pásztory-díj nem megerősítése, s még csak nem is bizonyosága a művészi rangnak, hanem sokkal inkább a kollektív hála és büszkeség hivatalos kifejezése.

TAKÁCS-NAGY GÁBOR

A világhírű Takács Vonósnégyes alapítója és a Fesztiválzenekar korszakos koncertmestere 2002-ben kezdte meg karmesteri működését. Takács-Nagy Gábor 2005-ben a genfi Camerata Bellerive, 2006-ban pedig a Weinberger Kamarazenekar alapítója lett, 2007-ben ő vette át a Verbier Fesztivál Kamarazenekarának művészeti vezetését is. A zenészeket és a közönséget egyaránt fellelkesítő muzsikus 2010 és 2012 között a MÁV Szimfonikus Zenekar vezető karmestere, 2012 óta a Fesztiválzenekar első vendégkarmestere. 2011-től ő irányítja a Manchester Camerátát, 2013 óta mindemellett az Ír Kamarazenekart is. Hazai és külföldi elismerései hasonlóan számosak, így többek között beválasztották a brit Királyi Zeneakadémia tiszteletbeli tagjai közé is.

CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagyívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, XXI. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a több mint 70 nemzetközi díjjal kitüntetett, Liszt-díjas, érdemes művész, Keller András, a Keller Quartet alapítója.

Ludwig van BEETHOVEN István király-nyitány, op. 117

István király, Magyarhon első jótevője és Athén romjai: 1812 februárjában ezzel a két „kortárs drámával” nyitott a pesti Királyi Városi Színház, vagyis a Német Színház. Mindkét színmű szerzője a kor termékeny darabgyárosa, August Kotzebue volt, s a megnyitóra készülő pesti direkciónak mindkét darabhoz Ludwig van Beethoventól (1770–1827) rendelt kísérőzenét. Az 1811 késő nyarán-kora őszen alkalmi felkérésre és sietősen (még egy korábbi teátrum-avatási dátumot vételezve) komponált kísérőzenék számai közül, melyekkel Beethoven a „bajszos magyaroknak” kívánt kedveskedni, ma már jobbára csak a két nyitány kerül előadásra. E nyitányok közül a ma este felhangzó korántsem csupán a címe miatt különösen kedvelt a hazai közönség körében. Az István király-nyitány ugyanis a magyar fül számára meghittén ismerős, verbunkos motívumokat tartalmaz, részben alkalmasint annak a kitüntető és rokonszenvező figyelemnek is köszönhetően, amellyel a hagyomány szerint Beethoven a Bécsben is gyakorta muzsikáló Bihari János játékát kísérte.

Antonín DVOŘÁK h-moll csellóverseny, op. 104

Honvágy, nosztalgia, férfibánat – hagyományosan ilyen érzések művészi megnyilatkozására szokás ráismerni a romantikus csellóversenyek talán legnépszerűbbikében. Antonín Dvořák (1841–1904) ugyanis utolsó versenyművét még Amerikában kezdte komponálni 1894-ben, s így a műben felhangzó szláv melódiák az utolsó New York-i konzervatóriumi tanévét teljesítő cseh professzor hazavágyódását sejtetik meg a hallgatóval. A sejtést jószerint bizonyossággá erősíti a szerzői vallomás, merthogy a komponista azt írta az egyik hazaküldött levelében, hogy valahányszor csak eljátssza a zongoráján az első tétel dalszerű melléktémáját - menthetetlenül elfogja az elérzékenyülés. A férfilelek másfajta bánatára, pontosabban fájdalomra utal a második, lassú tétel önidézete: a *Hagyj engem egyedül* című dal melódiájával első szerelmére (és egyszersmind sógornőjére), a tőle távol betegeskedő Josefina Kaunitzra gondolhatott Dvořák. Az 1895 februárjában, immár cseh földön befejezett versenymű harmadik tételében is fölbukkan ez az immár búcsúztatónak értelmezhető dallam, hiszen a zeneszerző épp hazatérve értesült az asszony haláláról.

Dvořák három évtizeddel korábban már félbehagyott egy csellóversenyt, s azután sokáig úgy tartotta, hogy legyen bár a cselló mégoly pompás zenekari hangszer, számára mégsem alkalmas egy versenymű szólójára. Ezt a szí-

lárdnak tűnő álláspontot kitartó kapacitálásával a virtuóz cseh csellistának, Hanuš Wihannak sikerült megingatnia, ám mégsem ő lett az ősbemutató szólistája. Wihan ugyanis nem érte be néhány praktikus, és a szerző által is elfogadott módosítási javaslattal, hanem komplett saját szólókadenciával kívánta megtoldani Dvořák versenyművét. A komponista így inkább másnak kínálta fel az ősbemutató hálás lehetőségét: 1896. március 19-én, Londonban az angol Leo Stern játszotta el nyilvánosan elsőként a gordonkaverseny magán-szólamát. Később azután Wihan is jobb belátásra tért, s a hamar népszerűvé váló versenymű gyakori előadója vált belőle. Így 1899. december 20-án Budapesten is ő mutatta be Dvořák művét, méghozzá a szerző vezénylete alatt.

Johannes BRAHMS I. (c-moll) szimfónia, op. 68

Johannes Brahms (1833–1897) 1. szimfóniájának elkészültét a nagy elődök, és persze köztük is legfőként a Beethoven által kiváltott hatásiszony több mint két évtizeden át késleltette. Alig múlt húszéves, amikor a Schumann házaspárral épp együtt élő fiatalember felvázolta első szimfóniatervét. Legközelebb majd' egy évtizeddel később, 1862-ben került elő, immár határozottabb formában a terv, ahogy arról Clara Schumann a Brahms számára ugyancsak fontos baráti kollégát, Joachim Józsefet levélben rögvest értesítette: „Képzelve, milyen meglepetés ért: Johannes most küldte el nekem szimfóniájának nemrégiben elkészült nyitótételét...” Ez még persze az első tételnek sem a végleges változata volt, ráadásul újabb hat évnyi szünet következett: 1868-ban a Svájcban időző Brahms lejegyzett egy alpesi pásztor-dallamot, amelyből később a negyedik tétel híres-szép kürttémája vált. Ez az átlényegülés nyolc évvel később zajlott le. 1876 őszén ugyanis végre valahára meglódult az alkotási folyamat, s előbb a zárótétel, majd a két belső tétel is kikerült a zeneszerzői műhelyből – legelőször megint csak Clara értékelői tekintete elé. Ő az előbbiért lelkesedett, ám a második és harmadik tétel megismerése „levertté és szomorúvá” tette, mert azok „nem azonos jelentőségek”. Az alkotói gátlását végre leküzdő Brahmsot mindazonáltal sem ez a fenntartás, sem az 1876-os karlsruhei ősbemutató vegyes fogadtatása nem tudta megingatni. Ahogy a negyedik tétel Örömhóda-idézetére lecsapó, olykor egyenesen plagizálást emlegető bírálatok sem, melyekre válaszul a szaraskasztikus humorú mester csupán ennyit jegyzett meg: „valóban megdöbbenő ez a hasonlóság, de jóval szokatlanabb az, hogy minden számár hallja”.

Szöveg: László Ferenc

2019

25 APR

PERÉNYI / TAKÁCS-NAGY CONCERTO BUDAPEST

BEETHOVEN King Stephen – overture, Op. 117

DVOŘÁK Cello Concerto, Op. 104

– interval –

BRAHMS Symphony No. 1, Op. 68

Featuring: **Miklós Perényi** cello

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **Gábor Takács-Nagy**

"I dedicate my all, my entire being to the matter," Miklós Perényi once said about his performance artist humility. His fine cello skills will on this occasion evoke profoundly personal confessions of homesickness, nostalgia and the sorrow of man. The B minor cello concerto started in Dvořák's final year in America became probably the most popular concerto of the given string instrument by the composer, who consistently believed that – in the wake of an earlier failure – the cello was not truly capable of handling such a prominent role. It is a true masculine piece. This is how Brahms, perceptively, characterized this Dvořák composition; in turn, Brahms is represented at the concert through his *Symphony No. 1* only completed with great difficulty after gaps that lasted years and even decades. Brahms, who was finally released from the paralysis induced by the shadow of the Beethoven oeuvre partly through a clearly recognizable lifting of an Ode to Joy passage, replied sarcastically when this resemblance was pointed out that "any fool can see that". The conductor is Gábor Takács-Nagy, who became hugely inspirational in this 'job' after a triumphant career as chamber musician.

KREMER

KRILOV

JÄRVI

PLETNYOV

HOLLIGER

WEITHAAS

BUNIA TISHVILI

VINNITSKAYA

MASIN

PORAT

KELLER

concerto
BUDAPEST
zene szervenettel

19/20

Bérletek
már kaphatók!

concertobudapest.hu

www.concertobudapest.hu